

A Debreceni Református
Kollégium Nagykönyvtárának
olvasásnépszerűsítő programjai
2010-2011

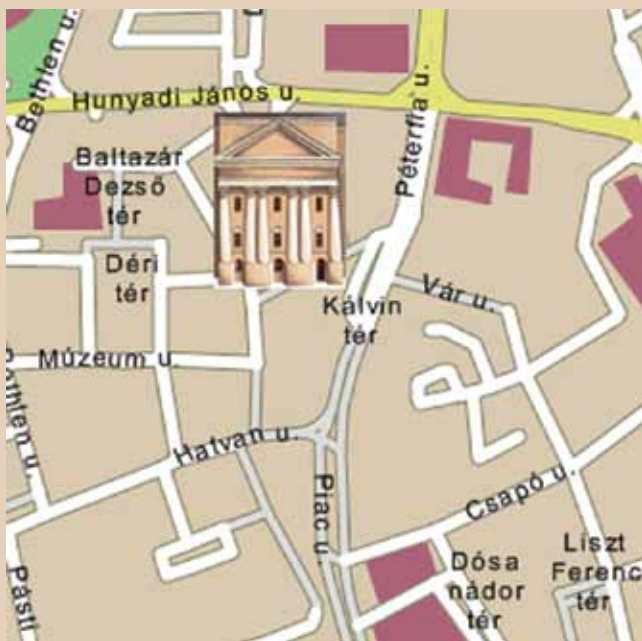
A könyv jó barát

A TÁMOP 3.2.4/08-1-2009-0015
projekthez kapcsolódó rendezvények

Debrecen
2010

A RENDEZVÉNYEK HELYSZÍNE

**a Református Kollégium Nagykönyvtára,
az Oratórium vagy a Kollégium Díszterme**
Debrecen, Kálvin tér 16. (a Nagytemplom mögött)

Megközelíthető: villamossal (Kossuth tér vagy Hunyadi u. megállóhelyektől), illetve a Debrecen Plaza és Tanítóképző Főiskola előtt megálló autóbuszokkal, gépkocsival a Fűvészkert utca és a Darabos utca felől.

Tartalom

Bevezető	4
Családi programok	
Beszélgetés Bőjte Csabával	6
Kányádi Sándor és a Kaláka	7
Találkozás Szilágyi Istvánnal	8
Simon András és a „beszélő vonalai”	9
Kubassek János földrajztudós világjárása	10
Kobzos Kiss Tamás előadóestje	11
Rendhagyó órák	
Középiskolásoknak	12
Általános iskolásoknak	15
Könyvtárismereti órák	17
Információk a könyvtárról	
A Nagyönytár története	19
Szolgáltatások	22
Projektadatok	24

Bevezető

A Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára évszázadok óta folyamatosan működő, a Kollégiumban folyó oktatást segítő intézmény. A „Tudásdepó-Expressz” címet viselő Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében meghirdetett pályázatban sikeresen vett részt, amelynek célja a könyvtárak és oktatási-nevelési intézmények még szorosabb együttműködésének szorgalmazása, új tanulási formák és lehetőségek elterjesztése, a könyvtári szolgáltatások fejlesztése, amelyek elősegítik az élethosszig tartó tanulást is, ugyanakkor célja az olvasás és könyvtárhatalás népszerűsítése is a lakosság minél szélesebb körű bevonásával.

E projekt keretében 2010-2011 folyamán megvalósuló program-jainkról készült ez a kis tájékoztató. Nagyobb rendezvényeinket családoknak ajánljuk, amelyeken neves írók, személyiségek többek között arról fognak beszélni, hogy az olvasás, a könyv szeretete milyen helyet foglal el az életükben, illetve megismerkedhetünk művészetükkel és gondolataikkal.

Bevezető

A rendhagyó órákat az irodalom, történelem, természet-tudomány területén elsősorban az együttműködő iskolák diákjainak szervezzük, de más érdeklődőket is örömmel fogadunk.

A könyvtárismereti órák az iskolai tanmenethez kapcsolódó iskolán kívüli tanórák. A családi programok és a rendhagyó órák időpontjáról szórólapokon és plakátokon tájékoztatjuk a közönséget. Minden rendezvényünk ingyenesen látogatható.

A programjainkkal szeretnénk a könyvtárunkat is bemutatni, jobban megismertetni a lakossággal, ezért rövid ismertetést is közlünk kiadványunk utolsó lapjain.

Családi programok

Beszélgetés BÖJTE CSABÁVAL

Böjte Csaba - erdélyi ferences szerzetes, a dévai és számos más árvahoz alapítója.

„A gyakorlati életben, a mindennapi küzdelemben élők világában járatos, a lelkekért fáradhatatlanul dolgozó atya nemcsak a rábízott gyerekekkel és az ő testi jólétükkel foglalkozik, hanem a bajba jutottak, az Istentől, az egyháztól távol lévők, a hitükben megrendülők lelki fejlődésével is törődik.”

2010. október 13-án, 19 órakor
a Református Kollégium Dísztermében

Kányádi Sándor és a Kaláka

Kányádi Sándor - erdélyi magyar költő, a mai magyar költészet egyik legnagyobb alakja. Az anyanyelv megtartó ereje, az erdélyi kisebbségi sors témái határozzák meg költészetét.

Kaláka - verseket éneklő együttes, akik 'kimuzsikálják a Gutenberg óta könyvekbe száműzött, „szív-némaságra” született s ítélt versekből a maguk olvasata szerinti „eredeti dallamot”!

2010. november 10-én, 19 órakor
a Református Kollégium Dísztermében

Családi programok

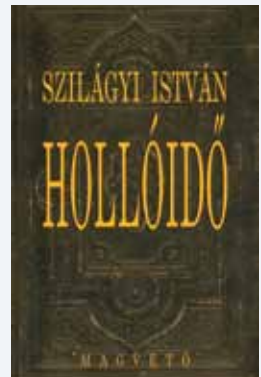
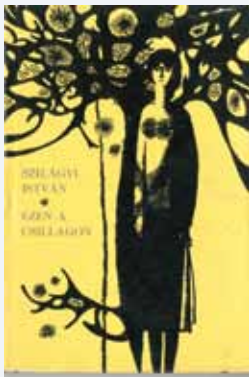

Találkozás SZILÁGYI ISTVÁNNAL

Szilágyi István erdélyi magyar író a Helikon c. folyóirat (Kolozsvár) főszerkesztője

Számára a regényírás kísérlet, kísérletezés az emberi természettel, emberi helyzetekkel.

Legismertebb művei: Sorskovács, Ezen a csillagon, Üllő, dobszó, harang, Jámbor vadak, Kő hull apadó kútba, Agancsbozót, Hollóidő

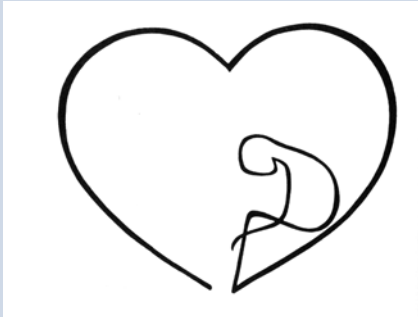

2011. február 23-án, 19 órakor
a Református Kollégium Dísztermében

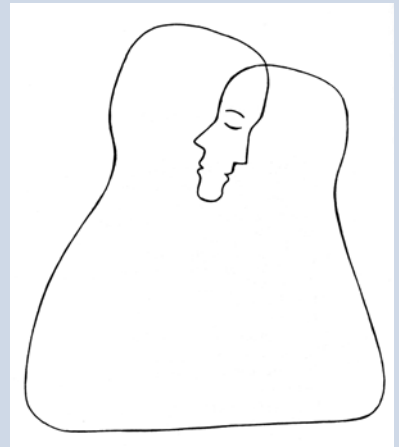
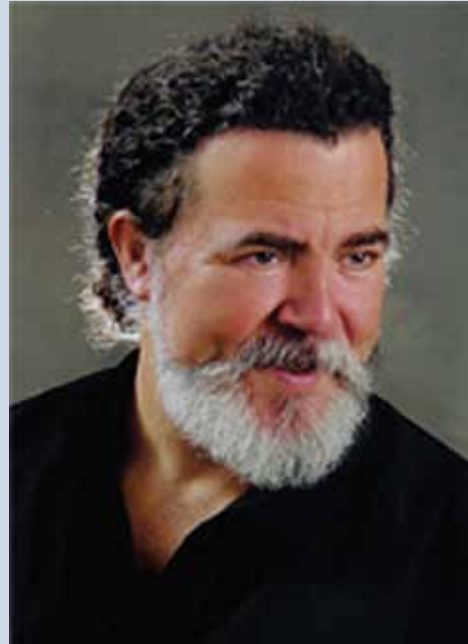
SIMON ANDRÁS grafikusművész és „beszélő vonalai”

„Egyetlen rajzba képes több oldalnyi információt sűríteni, a gondolatot megszelídíteni, láthatóvá tenni, nemcsak az értelemre, hanem az érzelmre, a szépérzékre, az esztétikumra is hatva.”

A szeretet

*kiválaszt,
megszólít,
megtart és elenged.
de soha nem sajátít ki,
legfeljebb örömmel elfogadja,
ha önként csak neki ajándékozod magad*

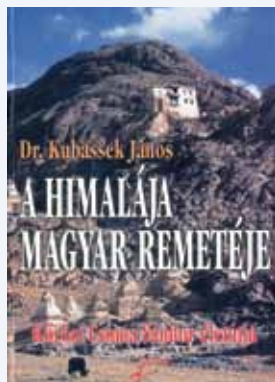
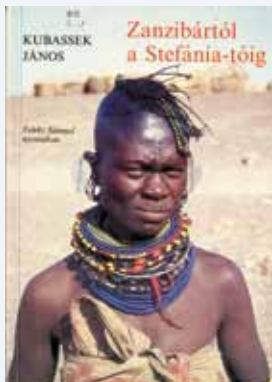
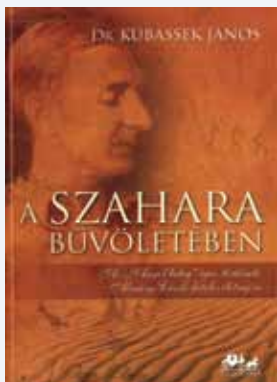
2011. április 13-án, 19 órakor
a Református Kollégium Nagykönyvtárában

Családi programok

KUBASSEK JÁNOS földrajztudós világjárása

„Közel nyolcvan országban járt. Elsősorban a magyar utazók útvonalát járta be, amit később mindig könyvbe is foglalt. Köteteit nehéz letenni, olvasásuk közben elcsábul az olvasó, hogy ne csak az ő műveit, hanem a bennük szereplő könyveket is elővegye.”

2011. október
a Református Kollégium Nagykönyvtárában

KOBZOS KISS TAMÁS előadóestje

Debreceni és kollégiumi költők
énekelt versei

Kobzos Kiss Tamás

zenész, előadóművész, zenepedagógus,
Az Óbudai Népzene Iskola igazgatója.

Fiamnak, hangszereihez

Pendítsd csak kobzod, citerád,
gitárod, lantodat
valahol tört szemeket látsz,
meggyötört arcokat

El kell találni, kit, mi bánt,
s kinek melyik való,
hangold arra a húrt, a fát,
légy te örömadó.

Egy délkörnyi örömet szelj,
hogy csorduljon leve,
a mindenségből, ennyi kell,
hogy gyógyuljunk vele.

Egy karcnyi fény, parányi hő
hiányzik már nagyon
e vak, e lassan őszülő
magányos csillagon.

(Édesapja, Kiss Tamás verse)

2011. december
a Református Kollégium Dísztermében

Középiskolásoknak

Érdekességek, tragikus és vidám pillanatok a puritán irodalomból

Előadó: **Petrőczy Éva** irodalomtörténész, műfordító, költő, a Károli Gáspár Református egyetem docense

Arany János hatása a 19. századi magyar költőkre

Előadó: **Varga Pál** irodalomtörténész, a Debreceni Egyetem tanára

Beszélgetés Perjessy-Horváth Barnával a Kollégium blues című könyvéről

A beszélgetést vezeti: **Győri L. János**, a Református Kollégium Gimnáziumának tanára

Rendhagyó órák

Debrecen és a Biblia : Bibliatörténet

Előadó: **Fekete Csaba**, a Református Kollégium
Nagykönyvtárának tudományos főmunkatársa

Az ókori vígjátékok

Előadó: **Tegyey Imre**, az ókortudomány
professzora

Írás- és nyomdászattörténet

Előadó: **Oláh Róbert** könyvtáros, a Református
Kollégium Nagykönyvtárának régi könyvekkel
foglalkozó munkatársa

Diákvándorlás régen :

Pillanatképek a Kollégium életéből

Előadó: **Kovács Teofil**, a Református Kollégium
Nagykönyvtárának kéziratárosa

1848-as szabadságharc és a

Függetlenségi Nyilatkozat

Előadó: **Gáborjáni Szabó Botond**
művelődéstörténész, könyvtáros, a Református
Kollégium gyűjteményi igazgatója

Rendhagyó órák

Énekelt versek : debreceni és kollégiumi költők versei

Előadó: **Kobzos Kiss Tamás** zenész, előadóművész, zene-pedagógus, az Óbudai Népzene Iskola igazgatója

Az öngyilkosság kultúrtörténete

Előadó: **Tegyey Imre**, az ókortudomány professzora

Széchenyi és a reformkori társadalomfelfogás

Előadó: **Veliky János** kandidátus, a Debreceni Egyetem tanára

Az 1944-45 évi Ideiglenes Nemzetgyűlés története

Előadó: **Móré Sándor** könyvtáros, a Református Kollégium Nagykönyvtárának munkatársa

Diákkönyvtárosok a Kollégiumban

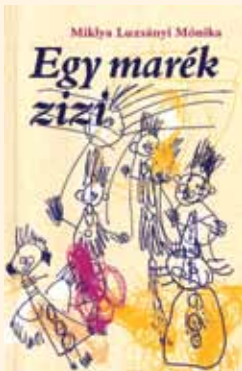
Előadó: **Fekete Csaba**, a Református Kollégium Nagykönyvtárának tudományos főmunkatársa

Általános iskolásoknak

“Petrőczi-papírforgó, versben és prózában” : Tallózás gyermekverseimből-fordításaimból

Előadó: **Petrőczi Éva** irodalomtörténész, műfordító, költő a Károli Gáspár Református Egyetem docense

Előadó:
Miklya-Luzsányi Mónika író,
szerkesztő, publicista

Olvasókör – diákfórum

Vezetik : Nagyobb diákok

Szervező: Bereczki Lajosné

Rendhagyó órák

Debrecen irodalmi emlékhelyei :
virtuális körséta

Vezeti: **Balogh Gizella** magyar-latin szakos tanár, a
Református Kollégium Nagykönyvtárának munkatársa

A reformáció és Debrecen

Előadó: **Kovács Teofil**, a Református Kollégium
Nagykönyvtárának kézirattárosa

Könyvtárismereti órák

A könyvtárismereti órák során elsődleges célunk a könyvtári alapfogalmak megismertetése és a könyvkönyvtárhasználati képességek fejlesztése mellett a Nagy-könyvtár és a benne őrzött „kincsek” bemutatása. Ezért, ezeken az órákon szeretnénk az együttműködésben résztvevő iskolák diákjainak olyan értékes

darabokat bemutatni, melyek azon túl, hogy kultúrtörténeti jelentőséggel bírnak, valamilyen formában kapcsolódnak a Református Kollégiumhoz és a tanulók aktuális tanulmányaihoz. Mindezeket a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembe vételével tesszük. Az alsó tagozatosok játékos formában ismerhetik meg a könyvtárhasználat szabályait. A felsősök szakember irányításával nyerhetnek bepillantást állományunk muzeális értéket képviselő részeibe, miközben megismerkednek néhány könyvtári alapfogalommal.

A 9. osztályosok számára elsősorban könyvtárbemutató

órákat tartunk, hiszen sokan közülük még nem jártak könyvtárunkban; míg a felsőbb évfolyamoknak könyvtárunk

Könyvtárismereti órák

különgyűjteményeiből – pl. kéziratári gyűjtemény, bibliagyűjtemény, hírlapgyűjtemény - igyekszünk olyan egyedülálló dokumentumokat bemutatni, melyeknek nagy részét raktáraink őrzik és a kutatók számára is külön engedéllyel vehetők igénybe. A Nagykönyvtárban megtartott könyvtárismereti órák nemcsak azért lesznek különlegesek a tanulók számára, mert megváltozik az óra helyszíne, és az azt tartó szakember személye, hanem azért, mert az itt őrzött kincsek kézzelfogható megismerése során megszerzett ismereteket a későbbiekben is hasznosítani tudják.

A Nagykönyvtár története

A könyvtár egy 1538 óta folyamatosan működő, évszázadokon át böl-cseleti, teológiai és jogi fakultással is rendelkező főiskola szolgáltatásában formálódott. Színvonalas iskola soha nem működhetett könyvtár nélkül, így az intézmény minden bizonnyal egyidős a Református Kollégiummal.

A gyűjtemény csak a XX. században kapott egy-

házkerületi hatáskört, de a fenntartó város, – amelynek tanácsa egykor a "mi iskolánk" -nak nevezte a Kollégiumot – 1561 óta működő nyomdájával mindvégig a tiszántúli régió természetes kulturális centruma volt. A középkori Debrecen könyvkultúrájának öröksége az 1564-es tűzvész alkalmával megsemmisült, a jelenlegi gyűjtemény a reformáció évszázadából ered, és a reformáció művelődési programja értelmében fejlődött.

Az állomány gyarapításában diákok, professzorok, lelkészek, városi polgárok ajándékainak, hagyatékának mindvégig nagy szerepe volt. 1762-ig az ajándékozott könyvek száma meghaladta a vásároltakét. Az adományozó személy művelődéstörténeti jelentősége és a kollekciónak összetétele miatt külön említésre méltó Maróthi György (1715 - 1744) a Kollégium egyik legnagyobb tanáregyénisége, Bod Péter (1712-1797) nagyenyedi könyvtárnok-egyháztörténész, és Kármán András (?-1761) losonci rektor hagyatéka. Récsey János esperes (1754-1836) 864 műből álló

Információk a könyvtárról

könyvtára kortárs angol és francia egyházi szónoklatokban gazdag, Kazinczy Sámuel (1803-1855) 578, Cseh-Szombati József (1748-1815) 3736 kötetes orvosi szakkönyvtárat, Sárvány Pál professzor (1765-1846) 848 kötetes építészeti és természetrajzi, a Kollégium új épületét tervező Péchy Mihály (1755-1819) 807 kötetes építészeti szakkönyvtárat hagyott a Nagykönyvtárra. A magyarországi polgári magánkönyvtárak közül elsősorban bibliofil értékei révén emelkedik ki Kazzay Sámuel (1711-1797) debreceni gyógyszerész közel 2500 kötetes gyűjteménye, amely 36 régi magyar könyvével, kódexeivel, kéziratos térképeivel valóságos hidat teremtett a középkor öröksége, a reformáció és Debrecen puritán műveltsége között.

A könyvtár 1744-ben érkezett történetének egyik legjelentősebb fordulatahoz: a Kollégium akkori felettes hatósága, a városi tanács, a professzori karból állított igazgatót a Coetus könyvtára élére, melyet korábban diák tisztségviselők kezeltek. Bár a diákönkormányzat sorvadásával értékes hagyomány veszett el, a vásárlásokra alapozott tervszerű fejlesztésben, a szakszerű ügyvitelben nagy előrelépés történt. A gyűjtőkör - a természettudományokat is magába foglaló filozófia oktatása érdekében - ekkortól válik szinte egyetemessé. Már az első igazgató, Szilágyi Sámuel festményekkel és raritásokkal ékesített barokk jellegű teremkönyvtárat hozott létre. A könyvtár nem elzárt főúri könyvmúzeum volt - nyitva állott a város könyvet használó rétegei előtt is.

Információk a könyvtárról

A XVIII. század második fele a könyvgyűjtés aranykora volt Magyarországon. A városi tanács 1759-es kötelezpéldány rendelete következtében az Egyházkerületi Nagykönyvtár őrzi talán legteljesebben a református egyházhoz szorosan kapcsolódó debreceni nyomda termékeit állományba. A könyvtár ezekben az években megszerezte a legfontosabb történeti és életműsorozatokat, a felvilágosodás nagyjainak műveit. E korszak jeles könyvtárigazgatói Hatvani István, Sinai Miklós és Budai Ézsaiás.

A XIX. és XX. században azonban a gyűjtemény már nem állhatta a versenyt a nagy városi könyvtárakkal. Bár Péczely József (1789-1849) és Lugossy József (1812-1884) idején a könyvtár sajátos értékei továbbra is gyarapodtak. A Kollégium tanszékeiből a tanári kar zömének átvételével 1914-ben alapították meg a Debreceni Magyar Királyi Tudományegyetemet.

Varga Zsigmond könyvtárigazgató 1913 és 1943 között főként a régi és ritka állomány hiányainak pótlásában jeleskedett, de a történetileg kialakult egyetemes gyűjtőkörnek a XX. században már csak válogatott irodalmát sikerült szerzeményezni, különös tekintettel a humán és társadalomtudományok, ezen belül a magyar nyelv és irodalomtudomány, a magyar és egyetemes történettudomány, a klasszika-filológia a magyar és egyetemes jogtudomány, a művészettörténet, a filozófia és lélektan, az orvostudomány, pedagógia a neveléstörténet, a földrajz, a művelődés- és tudománytörténet irodalmára, törekedve a régi állomány kutatásához szükséges kézikönyvtár kiépítésére. Az intézmény 1956-ban teológiai szakkönyvtári besorolást, 1983-ban tudományos könyvtári minősítést kapott.

Szolgáltatások

Helyben olvasás. Az olvasóterem állománya és a raktárból kikért könyvek a nyitvatartási időn belül korlátozás nélkül használhatóak. A folyamatosan használt könyveket a kutatás idejére félretesszük.

Kölcsönzés. Kölcsönözni érvényes olvasójeggyel lehet. Egyszerre 5 kötet kölcsönözhető, 3 hétre, amely egy alkalommal meghosszabbítható. 1950 előtti kiadvány nem kölcsönözhető. A határidő lejártá után késedelmi díjat számítunk fel. A késedelmi díj 100,- Ft/hét.

Fénymásolás. Fénymásolást az alábbi díjtételekkel vállalunk. 1945 előtt megjelent dokumentumokból és bekötött folyóiratokból csak digitális felvételt lehet készíteni, fénymásolni nem.

Internet használat

Internet használati díjak:

Refis diákoknak és beiratkozott olvasóknak: ingyenes

Nem könyvtári tagoknak: 100,- Ft/óra

A használat maximális időtartama egy alkalommal 30 perc

Információk a könyvtárról

Könyvtárhasználati szabályok

A könyvtár szolgáltatásait regisztrált olvasók vehetik igénybe. A könyvtárba bárki beiratkozhat, aki a könyvtárhasználati szabályokat elfogadja és betartja.

A beiratkozáshoz érvényes diákigazolvány és személyigazolvány vagy útleveél szükséges. A beiratkozáskor kapott olvasójegyet a könyvtárhasználó köteles minden alkalommal magával hozni, és a szolgálatban levő könyvtáros kérésére felmutatni.

A különösen védett állomány (RMK, kéziratok, térképek stb.) kutatási engedéllyel és érvényes olvasójeggyel használható.

Nyitvatartási idő

Szeptembertől júniusig

Hétfő: 9-16

Kedd-péntek: 9-18

Szombat: zárva

Júliusban

Hétfő: 9-16

Kedd-péntek: 9-17

Szombat: zárva

Augusztusban a könyvtár zárva

Raktári szolgálat:

Hétfő - péntek: 9-15³⁰

Beiratkozási díjak:

Napijegy:	300,- Ft
Hittudományi Egyetem és KFRTKF hallgatói:	400,- Ft
Egyházkerület dolgozói és más felekezettek lelkészei:	600,- Ft
Egyéb diák:	800,- Ft
Külső olvasók:	1 500,- Ft

Projektadatok

Rendezvényeink a TÁMOP 3.2.4-08/1-2009-0015 számú pályázat keretében valósulnak meg 2010. június 1. és 2011. december 31. között.

A projekt címe:

A Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára szolgáltatásainak bővítése és fejlesztése az élethosszig tartó tanulás érdekében

Kedvezményezett:

Tiszántúli Református Egyházkerület és Debreceni Református Kollégium

4026 Debrecen, Kálvin tér 17.

Tel.: (52) 414-744

A rendezvények megvalósítója:

**Tiszántúli Református Egyházkerület és
Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára**

4026 Debrecen, Kálvin tér 16.

Tel.: (52) 414-744

www.silver.drk.hu